

O vědomém jevu osobnostním

Dr. Leopold Procházka

dukkha anatta aničča dukkha anatta aničča

dukkha anatta aničča

dukkha anatta aničča dukkha anatta aničča

dukkha anatta aničča

dukkha anatta aničča dukkha anatta aničča

dukkha anatta aničča

dukkha anatta aničča dukkha anatta aničča

dukkha anatta aničča

Budha a jeho učení 1926; Buddhismus světovým názorem, morálkou a náboženstvím 1928; O buddhistické meditaci 1930; Buddha a Kristus 1933; Besedování s Bohem 1934; Kniha o skutečnosti podle Buddhova probuzeneckého učení 1939; Síla a působení Buddhova učení na lidské tvory duševně spřízněné 1934 a přednášky 1928, 1929

O vědomém jevu osobnostním

Dr. Leopold Procházka

Nakladatelství Antonín Šlechta, Úpice, květen 2015

Typografie Antonín Šlechta

Obálka Antonín Šlechta

ISBN 978-80-88083-21-4 (epub)

ISBN 978-80-88083-22-1 (mobi)

ISBN 978-80-88083-23-8 (pdf)

Budha a jeho učení 1926

Buddhismus světovým názorem, morálkou a náboženstvím 1928

O buddhistické meditaci 1930

Buddha a Kristus 1933

Besedování s Bohem 1934

Kniha o skutečnosti podle Buddhova probuzeneckého učení 1934

Síla a působení Buddhova učení na lidské tvory duševně spřízněné
1934

Přednáška O vědomém jevu osobnostním 1928

Přednáška nábožensko-buddhistická v Plni a Brně 1929

Rád uposlechl jsem výzvy k proslovení této přednášky a stojím tudíž před vámi, abych v krátkosti řekl několik slov o učení, které možno nazvat názorem na svět a jeho životní projevy, morálkou, náboženstvím, nebo podle zaujatého stanoviska jiným pojmenováním, krátce o buddhismu. Jsem žákem duchovního obra a kolosa myšlení Dra. Pavla Dahlkeho, který žel, v únoru 1928 navždy se zamlčel; myšlenky, které zde především, jsou povětšinou jeho myšlenkami, pokud jsou mými, byl jsem k nim jeho nesmírným duchem povzbuzen a přiveden. Odešel v něm veliký myslitel, kterého teprve dostatečně a dodatečně budoucnost ocení a ohodnotí.

Dnešní přednáška není přednáškou v obvyklém smyslu, totiž sdělováním o jistém předmětu neb pochodu a jeho vykládáním, osvětlováním a učeným projednáváním za účelem lepšího seznání, nýbrž jest popudem a vážnou výzvou k dodatečnému přemýšlení a k meditaci o jevu života a světového dění. Taktéž nejedná se o to, aby moje vývody a výklady byly brány za bernou minci; neboť praví Buddha v tomto ohledu: „Slepá víra jest zavržitelná, proto nevěřte, přátelé, tomu, co slyšíte, aniž tomu, co podáním ze starých časů jest přenášeno, nespolehnějte na staré spisy, aniž řiďte se zaslepující logikou a kasuistikou, neb slovy svatých a učených učitelů! Mějte pravdou pouze to, co jste sami poznali, o čem jste názorného přesvědčení získali, co stalo se vaším prožitím!“ – Buddhismus nelze také předati jako hotovou věc, jako se podává zakrytý košík z ruky do ruky, při čemž třeba pouze víko odklopiti, abychom k obsahu se dostali; buddhismus jako učení skutečnosti třeba po daném popudu prožítí, dopracovati se ho vlastní činností na sobě samém, podobně jako při výživě musí člověk sám jísti, aby byl nasycen; buddhismus nepřipouští tudíž náhradníků neb zprostředkovatelů.

Buddhismus se neubírá cestou vědy a nepodává vědeckého důkazu, jelikož takový důkaz může v sobě zahrnovati pouze oblast smyslovou a pojmové myšlení; nejde však ani cestou víry, která staví určitá dogmata a požaduje jejich věření. Obě tyto cesty jsou nedostatečné; prvá proto, poněvadž se obírá pouze světem smyslovým, zanedbávajíc sílu, na jejímž základu smyslové jevy zde jsou, druhá proto, poněvadž považuje věření na místě zkušenosti, slepé víry v něco, co myslící člověk bez znásilnění svého myšlenkového orgánu nemůže uznati. Buddhismus pouze ukazuje a nabádá člověka, aby došel pravdy vlastním přemýšlením, uvažováním, intuitivním způsobem jako poznání vlastního nitra a zkušenosti, aby se mu skutečnost stala prožitím, názorným věděním; nepodává tudíž ani důkazu ve vědeckém smyslu, což by bylo výsledkem hypotetickým, aniž obsahuje vyzvání k věření, což by bylo

výsledkem fiktivním, nýbrž třeba ho po daném pokynu v sobě, v každém jedinci, zpracovati a vnitřním prožitím pravdy a skutečnosti dosáhnouti. Jedině tento způsob může myslícímu člověku vyhovovati a uspokojiti jeho duchovní potřebu.

Neuslyšíte dnes ode mne takovouto řeč: Buddha narodil se tam a tam, toho a toho roku, byl takový a onaký, nebo historického rozvinutí duchovního života za doby starých Indů, nebo jiného pojednání o náboženských otázkách se vztahem k buddhismu, neboť to vše není sice bez zajímavosti, nemá však skutečné ceny a hodnoty. Buddhismus třeba bráti bez času a místa, bez ohledu na historii, i Buddhu samotného, právě tak jako poučku z oboru chemie, fyziky neb matematiky. Na koho náboženské problémy působí, kdo pocituje vnitřní nutkání s nimi se obrátí a má v sobě schopnost reagovati na věci ležící mimo svět smyslů, pro toho neznačí tudíž dnešní přednáška pouhé vyslechnutí zajímavého předmětu se stanoviska historicko-náboženského, nýbrž popud s věcí dále se obrátí; snad stane se mu novým osudem, novou životosprávou, obratem v myšlení a oceňování skutečnosti, vše ovšem v správném, skutečnosti jedině odpovídajícím smyslu.

Aby nevyzněla tato slova v nesprávném pochopení jako útok na náboženské systémy, třeba ještě prohlásiti, že buddhismus nevede polemiky proti ničemu, tudíž ani proti jiným systémům náboženským, nechce je potírat, nýbrž všechny ctí a uznává a jest dalek toho, aby chtěl člověka oddaného jinému systému přemlouvati a jej duchovně znásilňovati; neboť jistý systém náboženský, přijatý a uznávaný člověkem určitého stupně vývoje, vede-li ho k správnému konání a životosprávě, jest pro něho na místě. Buddhismus nemá snahy po rozšíření, zakládání buddhistických obcí a podobně, nýbrž ukazuje pouze sebe zájem jevícímu člověku, ponechávaje další vývoj vlastní činnosti individua na sobě samém. Jest myšlenkovým prožitím bez jakéhokoliv pozitivního světského cíle, individuálním pochodem, myšlenkovou prací na sobě samém, pročez mu cizí každá snaha po rozšíření, uchvácení přívrženců atd.; vše podobné páchne zastřenou touhou po světské moci a politickém vlivu. Jest ve své nejzazší formě přístupen pro myšlenkovou náročnost pouze člověku, který ve svém animálním vývoji dostoupil určité výše, aniž by byl učením esoterickým; člověk takového stupně zatím nedosáhnuvší odmítne buddhismus jako odporné učení, a nic nemůže ho v tomto přesvědčení zvrátiti. Odmítavě bude se většinou stavěti tisk vůči buddhismu, neboť žije ze střídavých požadavků dne a nepřátelský jest již předem učení, které snaží se po ukončení činnosti a odvrácení od světa smyslů. Lhostejně bude se chovati vůči němu celková veřejnost, kolem níž řítí